

Desobedients o conseqüents?

written by Alfredo Bienzobas | 13 de novembre de 2016

A l'hora d'apropar-nos al concepte de desobediència civil crida l'atenció observar algunes diferències entre les definicions de la molt Reial Acadèmia de la Llengua Espanyola: **"Resistencia pacífica a las exigencias o mandatos del poder establecido"** i del més republicà Institut d'Estudis Catalans: **"Refús col·lectiu d'obeir alguna llei o norma per tal de fer pressió pacíficament sobre el poder constituït"**. Destaca entre altres l'oblit del que és col·lectiu per part de la RAE, així com la naturalesa del poder «establert» davant el «constituït» de l'IEC.

En qualsevol de les seves accepcions la desobediència civil impugna i incompleix, subvertint de forma pacífica, l'ordenament politico-jurídic establert i, això, amb l'objectiu de reemplaçar-lo per un altre. A Catalunya, la desobediència té característiques pròpies perquè d'una banda, no només és civil sinó també institucional i d'altra, perquè la impugnació no afecta una determinada norma, com ho va ser, per exemple, l'objecció de consciència davant del servei militar obligatori, sinó que comprèn la totalitat del sistema polític, les formes d'exercir el poder, el model econòmic amb el consegüent repartiment de la riquesa i, finalment, el conjunt de l'estructura de les relacions socials i de convivència.

La desobediència institucional és, en si mateixa, una contradicció. Una part del teixit polític de l'estat es rebel·la contra el conjunt de l'ordenament legalment establert. Aquest tipus d'esdeveniment porta implícit una gran contestació popular contra el sistema vigent. Aquesta situació només es pot donar quan el rebuig al sistema s'expressa de forma majoritària i aquest fet resta reflectit en els resultats de les eleccions de representants parlamentaris i dels governs. La desobediència institucional és una fase

superior de la desobediència civil i, en el nostre cas, posa de manifest la profunda decadència i descomposició del règim del 78 basat, com en temps passats, en el bipartidisme alternant i la novament restaurada monarquia borbònica.

Hauríem de plantejar-nos si la desobediència és un objectiu en si mateixa, un instrument o un efecte. És possible que, més que de desobedients, hauríem de parlar del fet que hem de ser conseqüents. Partir de la idea que si es vol ser un estat cal actuar com un estat. Des d'aquesta perspectiva, es constata que la idea de la desobediència no es pot sacralitzar, té un recorregut curt. És transitòria. La propera i necessària desconexió situarà l'enfrontament en un pla diferent, el del xoc de legitimitats. La d'obeir la legitimitat democràtica catalana o a la que deriva de la ideologia franquista adaptada als nostres dies per la denominada transició.

En les presents circumstàncies les desobediències ciutadanes no poden ser considerades com un objectiu polític en si mateix tal com sembla desprendre's d'algunes declaracions públiques d'alguns dirigents. Sense infravalorar les desobediències com instruments de lluita que evidencien situacions d'injustícia i permeten donar passos en l'organització popular, em sembla evident que no poden transformar-se en l'eix de la lluita contra lleis i actes il·legítims de l'estat espanyol. No es tracta, com s'ha dit, **“d'omplir els jutjats de càrrecs electes que defensen els drets socials de la nostra població”**, es tracta de ser conseqüents, de construir l'alternativa i avançar en la consolidació de l'entramat social, en prendre decisions i actuar amb un sol objectiu, el d'avançar cap a la proclamació de la República Catalana independent.

Hem d'evitar caure en la trivialització de la desobediència, en el simple activisme individualista o de grup, que, al capdavall, la faci inútil com a instrument d'acció política. Desobeir i avançar no són necessàriament sinònims. En la seva definició de desobediència civil l'Institut d'Estudis Catalans ens dóna una pista: ens trobem davant d'una acció de «Refús

col·lectiu» i, per tant, ha de partir de l'anàlisi de la situació concreta, valorar l'oportunitat de l'acció, preparar prèviament les condicions, evitar la dispersió d'objectius, posar-hi els mitjans adequats, calcular-ne les conseqüències, coordinar, organitzar la resposta i tot amb l'objectiu d'assolir una acumulació de força que permeti avançar. Per justa que sigui la reivindicació, emprendre una acció avantguardista, deslligada de la comprensió ciutadana, pot tenir un efecte invers al desitjat.

Es tracta d'avançar conjuntament i, si com a conseqüència de l'acció, es desencadena la resposta repressiva de l'estat espanyol, sigui quina sigui la seva naturalesa o qui afecti, cal posar en marxa tots els mecanismes que siguin necessaris per evitar el retrocés polític i desenvolupar la corresponent acció de resposta. La solidaritat ha de jugar un paper essencial tant en la defensa de les víctimes de la repressió com en el fet d'aglutinar la ciutadania i amplificar el conflicte. Cal organitzar la solidaritat des d'ara i implicar a nous col·lectius ciutadans.

Ens trobem en un moment molt fluid en el qual les reivindicacions nacionals i socials del conjunt de la ciutadania tendeixen a aflorar, a eclosionar de forma espontània, de vegades en formes o moments poc «oportuns» que, de manera totalment justificades en les actuals circumstàncies, poden produir algunes incomprensions, una certa confusió, dispersió de forces, contradiccions o desorientació. Per evitar-ho hem de situar el full de ruta acordat pel Parlament com a eix de referència de totes les accions que emprenguem. Qualsevol iniciativa que posem en marxa ha de considerar si s'emmarca, o no, dins dels objectius a curt i mitjà termini previstos. Els nostres reptes immediats són ara l'aprovació i desenvolupament de les lleis de desconnexió, assegurar la realització del referèndum i que el resultat d'aquest sigui favorable a la independència. En l'acompliment de l'agenda social, a la que no podem renunciar,

tindrem que destriar acuradament davant qui dirigim les nostres reivindicacions.

El que cal qüestionar és el fet de plantejar la desobediència civil com un objectiu en si mateix, com la solució màgica dels que consideren que si no hi desobediència no hi ha possible avanç. Això no implica que, com a mitjà, com a instrument, no sigui una eina extremament eficaç ja que a través de la seva acció pacífica i didàctica posa en qüestió l'autoritarisme de l'estat espanyol i mostra, a tots els que encara no s'han incorporat a les nostres files, que és un estat que no té viabilitat i no pot resoldre els reptes democràtics, econòmics, polítics i socials que el poble català planteja.

El moment exigeix la màxima participació i compromís polític del conjunt dels ciutadans. Al mateix temps hem de donar suport i fer seguiment, d'a prop, als nostres representants a les institucions que han de ser decididament coherents i estrictes en el compliment del full de ruta acordat. En definitiva, cal ser conseqüents, poc ha d'importar si per a això hem d'enfrontar-nos, o no, a una legalitat que cada dia ens és més aliena. No cal magnificar la desobediència. El que importa és avançar. Es tracta de comportar-se com a estat per ser, definitivament, estat.